

Браславська Оксана,
д. пед. н., професор завідувач кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна

Рожі Інна,
к. пед. н., викладач кафедри географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД – СУЧАСНА ПЛАТФОРМА МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Компетентісний підхід в освіті полягає у підвищенні ролі інтелектуального, комунікативного, морального, когнітивного та інформаційного освітнього компонентів. Крім того, важливим завданням сучасної освіти є визначення складових компетентності, що забезпечують якість освіти. Саме тому, на думку науковців (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Пошетун, О. Савченко, А. Хуторський та ін.), необхідно переорієнтувати навчальні програми і педагогічні технології на компетентісний підхід, а це вимагає перегляду специфіки вивчення фахових дисциплін у ЗВО. Адже саме компетентісний підхід забезпечує формування фахової компетентності як інтегрованого багаторівневого утворення у цілісній професійній структурі особистості вчителя, спрямовується на досягнення поставленої мети, є показником сформованості професійно необхідних знань, умінь, навичок, якостей, цінностей і практичного досвіду самостійної та пошуково-дослідницької роботи. Визначення фахової компетентності як головного структурного компонента професійної підготовки вчителя, є актуальним у педагогічній освіті.

Реорганізація й перегляд мережі закладів вищої освіти в Україні зумовлюють потребу в їх випереджальному інноваційному розвитку й створенні умов для самореалізації майбутнього фахівця, набуття ним вміння працювати в умовах оновленого суспільства.

Постійне збільшення обсягу знань і зменшення кількості відведених аудиторних годин, підвищення вимог до професійної й спеціальної (фахової) підготовки сучасного вчителя зумовлює необхідність глибокого дослідження системи формування у студентів професійних знань, умінь і навичок, зовнішніх і внутрішніх чинників

становлення педагога, удосконалення професійної підготовки та застосування позитивних змін у навчально-виховному процесі. Саме тому рівень підготовки, розвиток особистісних якостей є основою успішного виконання соціального замовлення держави на компетентного вчителя з розвиненими критичним мисленням, культурою, фундаментальними фаховими знаннями, вміннями самостійно набувати необхідні знання, мотиваційно стабільного, активного і творчого.

На жаль, професія вчителя через суб'єктивні причини не є найпрестижною професією сьогодення. Це викликає потребу удосконалення навчально-виховного процесу у ЗВО, зокрема, глибоко розкривати студентам (особливо молодших курсів) специфіку діяльності вчителя, її романтизм і мандрівний характер; сформувати у першокурсників і поглибити у випускників професійну направленість і ціннісні орієнтації, які є складовими фахової компетентності вчителя. На нашу думку, рівень професійної підготовки майбутніх учителів не відповідає сьогоденню як української вищої школи, так і європейської, де основою досягнення високого рівня знань, умінь і навичок є набуття готовності до самостійної роботи (самостійність, самовдосконалення, саморозвиток, вміння здобувати знання та використовувати їх у професійній діяльності). Саме тому викладачам фундаментальних і спеціальних дисциплін необхідно не лише дати студентам певний рівень фахових знань і вмінь, а й виробити у них здатність до самостійності в навчальній роботі, в пошуку інформації, її обробці й застосуванні. Професійна підготовка студентів до майбутньої діяльності має не тільки озброювати їх теоретичними знаннями, а й покликана передбачати розвиток особистісних якостей, зокрема мотивації навчання й ціннісних орієнтацій професійної діяльності.

Забезпечення автономності діяльності передбачає розвиток індивідуальності особистості й набуття досвіду самостійного прийняття рішень, вибору способу діяльності. Екстраполяція зазначеного напрямку розвитку компетентності на систему професійної педагогічної підготовки вказує на необхідність розвитку в майбутніх учителів здатності й потреби бути відповідальними [1, с. 105].

Проблема професійної підготовки майбутніх учителів, формування їх фахової компетентності у процесі вивчення фундаментальних і спеціальних дисциплін поки що вивчена

недостатньо, що вимагає вдосконалення змісту, форм і методів навчання у ЗВО. Контекст, викликаний глобалізацією, спричинив нові вимоги до всієї системи освіти, а з нею – необхідність інновацій та переформулювання педагогічних та оціночних практик. Тому компетентності виникають у відповідь на необхідність позитивно сприймати знання з їхнього цілісного та інтегрованого характеру з можливостями, з якими суб'єкти повинні зіткнутися у світі праці. Саме тому компетентність виникла як відповідь, здатна зустріти відносини між науковцями, навчальні цілі та трудові завдання суб'єктів [2, с. 3].

У процесі професійної підготовки майбутніх учителів виявлено ряд суперечностей між вимогами сучасного ринку праці до підготовки майбутніх вчителів та рівнем їх фахової компетентності, що не відповідає світовим стандартам; необхідністю врахування особливостей структуризації педагогічної освіти і її здійсненням; нововведеннями в освіті та застарілим науково-методичним забезпеченням освітніх ВНЗ; зменшенням годин на аудиторні заняття та підвищенням вимог до фундаментальної і спеціальної підготовки; факторами, які впливають на формування фахової компетентності вчителів; невизначеності особливостей процесу створення організаційно-педагогічних умов із урахуванням потреб компетентнісного підходу в підготовці майбутніх учителів; сучасними вимогами до викладачів і їхньою підготовкою та досвідом.

Список використаних джерел

1. Беляєв С. Б. Компетентнісний підхід до організації професійної підготовки майбутнього вчителя до розроблення й використання педагогічних технологій / С. Б. Беляєв // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. – 2017. – Вип. 80 (3). – С. 102–106.
2. Ríos D. M., Herrera D. A. The challenges of competence-based assessment in the educational field. – Educação e Pesquisa. – São Paulo. – July 27, 2017. – vol.43 no.4.